

Titel:

Forårsplanter i skoven

Fag: Natur/teknik	Klassetrin: 0. – 3. klasse	Tid: 4 lektioner	Årstid: april
Beskrivelse: Tag ud i det tidlige forår og find nogle af forårsskovens planter.		Kilde: www.skoven-i-skolen.dk	
Faglige mål: <ul style="list-style-type: none">• At eleverne kan forbinde foråret med starten på planternes vækst• At eleverne får kendskab til nogle almindelige planter i forårsskoven• At eleverne får kendskab til nogle af planternes livsbetingelser			
Hvad skal du bruge? <ul style="list-style-type: none">• Flora i farver – gerne flere• Gennemsigtige plastikposer til indsamling af planter• Graveskeer (almindelige spiseskeer kan bruges)• Plantepresser eller tunge bøger eller gamle telefonbøger• Plantepresse papir eller avispapir• A-4 papir• Tape til opklæbning af planter			
Forberedelse: <p>Denne aktivitet bør lægges i april måned, fordi antallet af blomstrende planter på dette tidspunkt er begrænset og derfor nemmere at overskue. Hvornår det skal være i måneden afhænger lidt af hvor varmt/koldt foråret har været. I kan besøge en skov eller en større park. Hvis du har tid er det en god ide at tage derud en dag i forvejen – så du ved hvilke blomster I kan møde – og hvor I kan finde dem.</p> <p>Her har vi valgt at fokusere på fem almindelige planter, som man kan finde i det meste af landet. Det er guldstjerne, viol, vorterod, hvid anemone og skovsyre.</p>			

Inden turen kan klassen tale lidt om foråret. Hvad forbinder de med forår?
Forårsblomster – og nyudsprungne blade – og det er lige det I skal ud og kigge på.
Kender børnene nogen forårsblomster? Find billeder frem (de findes i baggrundsafsnittet) og vis børnene de mest almindelige blomster.

Det kan også være at nogle forbinder foråret med mere lys og varmere vejr. Det har jo noget med planternes livsbetingelser at gøre, og næste spørgsmål kunne være hvorfor planterne begynder at vokse om foråret? Her kan I komme ind på at planterne har behov for lys og varme for at de kan spire overhovedet (se baggrund).

Inden turen kan du dele klassen op i mindre grupper.

Baggrund:

Planterne har nogle grundlæggende krav de skal have opfyldt, for at kunne leve. De skal bruge:

- Lys
- Vand
- Næring
- Varme
- Luft (CO₂ og ilt)

Lyset og varmen kommer om foråret, efterhånden som solen kommer højere på himlen. De to faktorer bestemmer hvornår planterne begynder at spire og springe ud. Specielt lyset er vigtigt for mange planter. Når dagen er af en vis længde begynder anemonen at skyde fra sin rodstængel – nærmest uanset hvordan vejret er ovenover jorden.

Fotosyntesen – for små børn

Lys (samt vand, næring, luft, varme) bliver også brugt til planternes fotosyntese. Her er en børneforklaring på hvad det er: Børnene ved, at de selv skal spise mad og drikke vand for at leve og vokse. Planterne lever og vokser også, men de spiser ikke noget – så vidt man kan se. Når planterne vokser lever de af lys og luft og vand. Bladene bruger de tre ting til at lave mad til planten, så den kan vokse. Derfor har alle planter brug for lys. Meget lys. Ofte. De dør hvis de ikke får lys et stykke tid.

Forårsplanter

De planter der er beskrevet herunder, blomstrer alle tidligt om foråret og udnytter

det første forårslys. De har behov for hurtigt at kunne sætte blade, lave fotosyntese og blomstre før de bliver overskygget af træernes blade. Behovet for hurtigt at kunne skyde har de løst på forskellige måder:

Guldstjerne

Guldstjerne

Guldstjerne er en lille løgplante med gule stjerneformede blomster. Den blomstrer i perioden april-maj. Den vokser bedst hvor jorden er løs og lidt fugtig. Hvis man graver planten op kan man tydeligt se, at den ved roden har et lille løg. Løget er ikke en del af roden, men en del af stængelen. I løget har den oplagret næring, som en slags madpakke, og det kan den bruge af når den skal vokse tidligt om foråret.

Vorterod

Vorteroden hører også til en af vore tidligste forårsplanter. Den blomstrer i perioden marts-maj, og selve den gule blomst kan godt minde lidt om guldstjernens.

Vorterod

Vorteroden bryder sig ikke om at være dækket af visne blade, så man finder den specielt langs veje og nær skovranden, hvor den kan danne tætte bestande der helt

dækker jorden. Vorterodens rødder består af nogle små opsvulmede knolde, og det er dem der har givet den dens navn. I knoldene er der oplagret næring, som kan bruges til at vokse med i det tidlige forår. De mørke knolde er de gamle, hvor næringen er brugt, og de lyse er de nye knolde, hvor der oplagres til næste forår.

viol

Viol

Viol er egentlig ikke en selvstændig art, men dækker over flere arter. De mest almindelige i vore skove er skov-viol og krat-viol. De vokser almindeligt i skove og krat, og blomstrer i perioden marts-maj. Også violerne benytter sig af jordstængler, hvor de kan oplagre næring, så de hurtigt kan vokse om foråret.

Skovsyre

Skovsyre

Skovsyre er en lille spinkel plante med hvide blomster. Dens blade ligner meget kløverblade, og hvis man tygger på dem finder man ud af hvorfor den hedder skovsyre. Bladene smager meget syrligt og har været brugt i salat eller mod blærer og betændelse i munden.

Skovsyren blomstrer fra april-maj. Skovsyren har meget tynde blade, så den kan klare sig steder hvor der ikke er så meget lys. Derfor kan man finde den både i løvskov og nåleskov. Skovsyren har en tynd forgrenet jordstængel som ligger lige under det visne løv, og her opsamler den næring til næste forår.

Alle fotos: Birger Furbo

Sådan gør du:

Ude i skoven arbejder eleverne først i deres grupper. Hver gruppe skal finde så mange forskellige blomster som muligt. Gruppen skal vælge mindst et eksemplar af hver blomst, og grave dem op med rod og det hele. De skal grave forsigtigt, så planten ikke går i stykker – og det er vigtigt at de underjordiske dele (rødder og jordstængler) kommer med. Rødder og jordstængler er en vigtig del af planten, og de kan fortælle lidt om hvordan planten har indrettet sig for at overleve. Planterne er lettest at gemme i en plasticpose – så tørrer de heller ikke ud.

Hvis nogen har lyst til at plukke smukke buketter må de meget gerne det også.

Giv eleverne god tid til at finde så mange blomster som muligt – og til at være og kigge i skoven. Hvis nogen har problemer med at finde blomster, må du prøve at lede dem til de rigtige områder.

Når eleverne er færdige samles I igen og snakker om hvad de har oplevet. Lad eleverne vise de indsamlede planter frem. Kender de navnet på nogle af dem? Lad dem beskrive hvordan de ser ud. Farve, blad- og blomsterform, evt. duft. På dette trin er det svært at bruge en flora – men det er fint at blive præsenteret for en. Du kan fortælle eleverne plantens navn og evt. vise dem hvilken side i floraen de kan finde den.

Prøv også at lade eleverne se på planternes underjordiske dele og beskrive dem. De ser meget forskellige ud. Hvad bruger planterne dem til?

På skolen

Tag planterne med hjem til skolen. Hvis I opbevarer dem i plastikposer tørrer de ikke ud. I skolen kan I presse planterne. I kan bruge dem til et starten på et klasseherbarium – til at udsmykke klassen eller eleverne kan lave deres egen lille samling.

Det er vigtigt at I starter presningen forholdsvis kort tid efter planterne er indsamlet, da de ellers tørrer ud og mister farverne.

At presse planter

Man kan købe eller lave særlige planterpressere og man kan også få specielt plantepresse-papir. Hvis skolen ikke har det, kan I sagtens bruge bøger og avispapir. Gamle telefonbøger er også udmærkede.

Bred forsigtigt planten ud på pressepapiret, så man kan se blade og blomster tydeligt. Læg et stykke pressepapir ovenpå og læg det hele i pres – enten i plantepressen eller under bøgerne. Hvis I bruger gamle telefonbøger kan I bare lægge planterne ind mellem siderne.

Hvis planterne er meget fugtige kan det være nødvendigt at skifte papiret efter en dag eller to, men ellers ligger planterne bare i pres indtil de er tørre. Det tager en lille uge.

Planterne kan nu forsigtigt klæbes på A-4 papir med tape, og eleverne kan skrive plantens navn, findested og dato – og måske deres eget navn på papiret. Papiret kan evt. lægges i plastlommer eller dækkes med gennemsigtigt bogplast så planterne holder sig bedre. Vær opmærksom på at plantepresning kræver øvelse, så resultaterne bliver ikke altid så gode i starten.

Klasse-herbariet kan udvides med andre planter i løbet af året og de følgende år, så I til sidst har en stor samling fra jeres lokale skov.

Erfaringer og kommentarer: